

Ігор Ніколіч*

НОМІНАЦІЯ ТЕРМІНІВ КІБЕРБЕЗПЕКИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ МОВІ

У статті проаналізовано основні типи номінації сучасної української термінології кібербезпеки. Актуальність дослідження зумовлена 373'неуніфікованістю української термінології кібербезпеки. Матеріалом дослідження слугували тексти законодавчих актів, підручників, статей, монографій, словники та інші джерела фактичного матеріалу з галузі кібербезпеки. Номінація в українській терміносистемі кібербезпеки відбувається за допомогою морфологічного словотвору української мови використовуючи всі наявні способи (афіксація, складання та абревіація, неморфологічний словотвір, творення складених номінативних одиниць) з різним ступенем регулярності і продуктивності.

Ключові слова: термін, терміносистема, номінація, термінотворення, українська термінологія кібербезпеки.

Nikolich Ihor. Nomination of cyber security terms in modern Ukrainian literary language.

The article analyzes the main types of nominations of modern Ukrainian cyber security terminology. The non-uniformity of cyber security terminology determined the relevance of our research. The research material was the texts of legislative acts, textbooks, articles, monographs, dictionaries and other sources of factual material in the field of cyber security. An onomasiological approach (from content to form) is adopted for the linguistic analysis of terminological material for the reason that it makes it possible to use existing or necessary ways and means of expressing a certain scientific concept in language. We have selected the following thematic groups of cyber security terms: types of cyber security; cyber security subjects; cyber security objects; actions and measures of administrative and legal nature; technological processes, procedures, programs, means of protection; names of devices and technical means; names of offenses; names of persons by family and type of activity. Cybersecurity terminology is synthetic in its nature, since the system of concepts it covers is at the intersection of several industries, including information technologies, jurisprudence, state security services, etc. Entire term field of cyber security becomes a complex dynamic system that has an open-ended nature and exists in both verbal and non-verbal forms. Nomination in the Ukrainian terminological system of cyber security takes place according to the following types: creation of terms by all known methods of the morphological word formation of the Ukrainian language (affixation, compounding and abbreviation, non-morphological word formation, creation of compound nominative units) with varying degrees of regularity and productivity. Low-productive methods are prefix-suffix and affix-less varieties of morphological word formation, as well as morphological-syntactic and lexical-syntactic methods of semantic derivation. The most common terms in the cyber security terminology are phrases, in particular two-component ones, the main principle of which is the specification of the supporting component.

Keywords: term, term system, nomination, term creation, Ukrainian cyber security terminology.

Дослідження з наукової термінології завжди актуальні в лінгвістиці, адже спостерігаємо постійний розвиток науки і техніки, що вимагає номінування нових термінів на позначення нових понять та унормування і кодифікації галузевих терміносистем загалом. Робота з термінологією складна і багатоаспектна, вимагає спільних зусиль як лінгвістів, так і фахівців певних галузей науки і техніки.

* **Ігор Ніколіч**, викладач кафедри прикладної лінгвістики, зарубіжної літератури та журналістики Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (Умань, Україна); e-mail: i.e.nikolich@udpu.edu.ua

Номінація (творення) термінів мусить спиратися на всебічно обґрунтовану теоретичну базу. Цілком слушно стверджує П. Селігей: «Низька термінологічна культура в усіх своїх виявах істотно утруднює сприйняття й розуміння наукового тексту. Засміченість незвичними словами, термінологічна мішура призводять до того, що фонові знання читача (навіть якщо він і фахівець із цієї галузі) виявляються недостатніми для повноцінного розуміння написаного. Зокрема, у його свідомості не виформовуються відповідні авторському задумові поняття, не встановлюються зв'язки між ними, і через це зміст і хід авторської думки залишаються загалом незбагненними» [Селігей 2007, с. 61].

Методологічні засади дослідження термінології в лінгвістиці пов'язані з іменами Т. Кияка, А. Крижанівської, Н. Нікітіної, Т. Панько, Л. Симоненко, Е. Скороходька, В. Широкова та ін. Специфіка термінологічної номінації досліджується М. Вакуленком, В. Іващенко, І. Кочан, Т. Пристайко, О. Селівановою та ін. Лінгвістичний аналіз терміносистем різних галузей науки і техніки представлено у працях Л. Симоненко, хімічної – Г. Наконечної, Н. Цимбал, психологічної – Л. Веклинець, військової – Л. Туровської, соціологічної – Я. Синьогуб, музичної – С. Булик-Верхоли та ін.

Термінологія кібербезпеки в українському мовознавстві досліджена фрагментарно на рівні окремих аспектів, як-от у праці І. Кочан описано слова з терміноелементом *кібер* у лексичному складі української мови [Кочан 2016]. Найвні розвідки, присвячені проблемам перекладу термінології кібербезпеки, зокрема з англійської мови, яка є основним донором для української мови у цій галузі. Наприклад, у статті Т. Ботвин проаналізовано особливості засвоєння та вживання англійських термінів сектору кібербезпеки України в умовах воєнного стану [Ботвин 2022].

Проблеми дефінування термінів з галузі кібербезпеки висвітлено у дослідження юристів та фахівців з кібербезпеки (Guoqiang Fu, С. Вдовенко, Ю. Даник, Є. Криволап, С. Фараон та ін.), які є підґрунтям для лінгвістичних термінознавчих розвідок.

У нашому дослідженні оперуємо такою дефініцією терміна *кібербезпека*: «кібербезпека – захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави під час використання кіберпростору, за якої забезпечуються сталий розвиток інформаційного суспільства та цифрового комунікативного середовища, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних і потенційних загроз національній безпеці України у кіберпросторі» [Закон України 2017].

В Україні, на думку Guoqiang Fu та Є. Криволапа, єдиного підходу до формулювання дефініцій термінів з галузі кібербезпеки немає, так як в Україні поняття *кібербезпека* це своєрідний стан захищеності, але англійські джерела вживають термін *кібербезпека*, коли говорять про дію яка спрямована на захист від різноматніх кібератак і усунення наслідків цих атак. [Guoqiang Fu і Криволап 2023, с 69].

Отже, саме неуніфікованістю української термінології кібербезпеки, незважаючи на значну кількість україномовних видань з галузі кібербезпеки, і визначається актуальність нашого дослідження. Саме тому на часі комплексне (походження, словотвір, семантика і функціонування) лінгвістичне дослідження української термінології кібербезпеки.

Мета пропонованої авторської розвідки полягає в лінгвістичному описі процесів номінації термінів кібербезпеки в сучасній українській літературній мові задля вироблення стратегії і тактик її унормування та кодифікації.

Матеріалом дослідження слугували тексти законодавчих актів, підручників, статей, монографій, словники та інші джерела фактичного матеріалу з галузі кібербезпеки.

Для лінгвістичного аналізу термінологічного матеріалу нами прийнято онемасіологічний підхід (від змісту до форми) з тієї причини, що він дає змогу визначити наявні чи потенційні способи і засоби вираження певного наукового поняття у мові. Безперечно, семасіологічні позиції теж нами враховуються, адже для того, щоб використати слово для позначення (номінування), треба оперувати його значенням.

Для забезпечення реалізації поставленої мети на основі компонентного аналізу дефініцій термінів, представлених у джерелах фактичного матеріалу (див.: ЛІТЕРАТУРА), нами виділено такі тематичні групи української термінології кібербезпеки:

– види кібербезпеки (*безпека критичної інфраструктури; безпека комп'ютерних програм; безпека мережі; хмарна безпека; безпека пристроїв системи*);

– суб'єкти кібербезпеки (*власники і розпорядники об'єктів критичної інфраструктури*);

– об'єкти кібербезпеки (*конституційні права і свободи людини і громадянина, об'єкт критичної інфраструктури, відеохостинги, національна система кібербезпеки, зовнішнє та внутрішнє безпекове середовище України, сфера електронних комунікацій,, об'єкти кіберзахисту та ін.*);

– дії і заходи управлінсько-правового характеру (*контроль за законністю заходів із забезпечення кібербезпеки, координація діяльності у сфері кібербезпеки, державно-приватна взаємодія у сфері кібербезпеки, захист національних інформаційних ресурсів*);

– технологічні процеси, процедури, програми, засоби захисту (*захист інформації, регулярне навчання кібербезпеці, організаційно-технічної моделі кіберзахисту, виявлення та реагування на кіберзагрози, засоби кіберзахисту, система управління технологічними процесами*);

– назви приладів та технічних засобів (*сервер, комп'ютер та ін.*);

– назви правопорушень (*кіберзлочин (комп'ютерний злочин), кібертероризм; кібершпигунство; фішинг; несанкціоноване управління ресурсами системи; порушення доступності електронних інформаційних ресурсів*);

– назви осіб за родом і видом діяльності (*програміст, спеціаліст із захисту даних (DPO), оператор життєвого значення (OIV) та ін.*).

Очевидно, що терміносистема кібербезпеки є синтетичною за своєю природою, адже система понять, яку вона покриває, перебуває на перетині кількох галузей, зокрема інформаційних технологій, юриспруденції, служби державної безпеки та ін. У межах виділених тематичних груп диференціюються лексико-семантичні парадигми (класифікаційні (гіперо-гіпонімічні та холо-партитивні), синонімічні та антонімічні). Виявлення таких зв'язків допомагає проаналізувати номінацію понять кібербезпеки, тенденції розвитку та назвоутворення в певних тематичних групах.

Отже, конкретний термін кібербезпеки – це фрагмент наукової картини світу, а вся терміногалузь кібербезпеки становить собою складну динамічну систему, що має незамкнений характер і існує як у вербальному, так і невербальному вигляді. Інтеріоризована дійсність, представлена саме в упорядкованій (кодифікованій) термінології, дає змогу науковцю і користувачу

вільно володіти науковим дискурсом, обробляти та застосовувати на практиці систему знань.

Кібербезпека є відносно новою галуззю, вона активно розвивається. Очевидно, що терміносистема кібербезпеки є синтетичною за своєю природою, адже система понять, яку вона покриває, перебуває на перетині кількох галузей, зокрема інформаційних технологій, юриспруденції, служби державної безпеки та ін.). У межах виділених тематичних груп диференціюються лексико-семантичні парадигми (класифікаційні (гіперо-гіпонімічні та холо-партитивні), синонімічні та антонімічні). Виявлення таких зв'язків допомагає проаналізувати номінацію понять кібербезпеки, тенденції розвитку та назвоутворення в певних тематичних групах.

Номінація в українській терміносистемі кібербезпеки відбувається за допомогою морфологічного словотвору української мови використовуючи всі наявні способи: афіксація, складання та абрєвіація, неморфологічний словотвір, творення складених номінативних одиниць.

Варто зазначити, що значна частина українських термінів кібербезпеки усталася шляхом транслітерації, калькування запозичених (переважно з англійської мови термінів), тому, аналізуючи морфологічну деривацію термінів, ми у багатьох випадках характеризуємо наявні у словотвірній структурі морфеми з певною семантикою, які запозичені українською мовою, а не утворені тим чи тим способом словотвору української мови.

Отож, **морфологічна деривація** в терміносистемі кібербезпеки представлена у своїх різновидах: афіксація, складання та абрєвіація.

Афіксація – один із найважливіших способів творення як термінологічної лексики взагалі, так і української термінологічної лексики кібербезпеки.

Суфіксація як різновид афіксації полягає у приєднанні суфікса ономасіологічної бази до ономасіологічної ознаки з метою формального вираження належності деривата до певної ономасіологічної категорії (атрибутивності, предметності, процесуальності) та вираження конкретного словотвірного значення.

Ономасіологічна категорія предметності термінології кібербезпеки в аспекті частиномовного вираження представлена іменниками. Предметність виражається за допомогою суфіксів *-ч, -ик, -ор, -атор, -ер, -он(-ін), -ин (-їн), -ок, -ік* та ін., які мають значення інструментальності та суб'єктності. Значення інструментальності мають суфікси у складі назв приладів (*детектор, мультиплексор, регулятор, комутатор, верифікатор, процесор, приймач, трансп'ютер, відбивач, рефлектор* та ін.). Суфікси зі значенням суб'єктності присутні у назвах осіб за родом діяльності чи професією (*програміст, хакер, кіберзлочинець, тестувальник, аналітик, користувач, порушник, зловмисник* та ін.).

Ономасіологічна категорія процесуальності репрезентована віддієслівними іменниками і дієсловами, у творенні яких беруть участь питомі суфікси *-нн-, -енн-, -інн-*: *занулення, обнуління, комутування, тестування, оцінювання, завантаження, пересилання, живлення, адміністрування, тунелювання* та ін.

У терміносистемі велика кількість термінів із запозиченим суфіксом *-аці[ї]-*, часто у поєднанні з інтерфіксом *-із(-из)*: *маршрутизація, синхронізація, автентифікація* та ін. У морфемній структурі термінів – прямих запозичень з англійської – виділяємо суфікс *-інг(-инг)*, наприклад: *фішинг* (від англ. *phishing*), *спуфінг* – (від англ. *spoofing*) та ін.

Нульова суфіксація теж використовується при творенні термінів

кібербезпеки. Це віддієслівні іменники узагальненої дії або її наслідку: *злам, вимір, вихід, доступ, розрив, зсув, натяг, обрив, перенос, ріст, розклад, розподіл, збій, запис* та ін. (у деяких випадках неможливо визначити, які з таких термінів є результатом термінологізації загальноновживаної чи загальнонаукової лексики, а які безпосередньо утворені у терміносистемі кібербезпеки).

Ономасіологічну категорію атрибутивності презентують іменники та прикметники.

Для творення термінів-іменників категорії атрибутивності переважно використовується суфікс *-ість*, який приєднується до основ відносних і якісних прикметників: *опірність, уразливість, точність, здатність, активність, безперервність, криптостійкість, критичність, конфіденційність, переносність* та ін.

Наявна в терміносистемі кібербезпеки велика кількість прикметників, мотивованих основами іменників, з суфіксами *-н-, -ичн (-ичн), -ов-, -ійн, -льн (-альн), -ев-, -ійн, -ивн, -ськ, -арн (-ярн)*. Ці прикметники, як правило, входять до складу термінів-словосполучень: *інтеграційні процеси, примусова маршрутизація, спектральна густина, модульований сигнал, криптографічні операції, мультимедійне повідомлення, ситуаційний центр, колективне прийняття рішень, шпівонська програма* та ін.

У термінології кібербезпеки також використовується префіксація, іншомовні префікси: *ін- (ім-), ре-, -), дез-, а- (ан-), дис- (диз, де-, ко- (кон-), анти-, контра-*; питомі префікси: *над-, роз-, напів-, без-, пере-, між-, , під-*; та ін. Наприклад: *надвеликий, підгрупа, інкапсуляція, дезінформація, демаскувальний, безпілотний, ретранслявання, дескремблер, антивірус, антишпівонський, дислокація* та ін.

Префіксально-суфіксальний спосіб творення слів – це одночасне приєднання двох афіксів: префікса і суфікса, які мають різну семантику. Таких утворень у терміносистемі кібербезпеки мало: *міжмережжя, всемережжя, зчитувати*.

Також досить продуктивні у терміносистемі кібербезпеки складні слова композити (основоскладання) та юктапозити (словоскладання). Наведемо приклади композитів: *ширококутний, вірусоносій, інформаційно-психологічний, звукомовний, програмно-апаратний, високочутливий, багаторубіжний, багатозональний, схемотехнічний, звукопоглинальний, звукоізоляційний* та ін.

Складниками композитів у термінології кібербезпеки часто є міжнародні терміноелементи грецького та латинського походження: *теле-, крипто-, радіо-, -граф-, мікро-* тощо: *криптографія, криптосистема, радіотехнічний, радіочастотний, радіопередавальний, телекомунікаційний, телетекст, телетайп, мікрокомп'ютер, мікроконтролер* та ін. Терміни, утворені з грецько-латинських морфем, зазвичай, забезпечують бажану однозначність терміна і вільне входження в міжнародний науковий простір, що підтверджує і терміносистема кібербезпеки.

Окремо варто зауважити про терміноелемент *кібер-* у структурі українських слів-композитів, таких в українській мові багато (*кіберкінцівка, кібершина, кіберрелігія, кібервзуття* та ін.), частина належить до галузі кібербезпеки (*кіберзлочин, кібертероризм, кібератака, кіберзахист, кіберполіція, кіберальянс* та ін.). І. Кочан зазначає, що в більшості своїй вітчизняне нормативно-правове поле в сфері інформаційної (кібернетичної) безпеки оперує термінами, визначень яких фактично немає [Кочан 2016, с. 280].

Отже, на часі створення тезаурусів та словників з галузі кібербезпеки, і це спільне завдання фахівців з кібербезпеки та лінгвістів.

Спосіб творення нових термінів юкстапозицією у порівнянні з композицією реалізований у кібербезпеці менше. Можна виділити такі типи юкстапозитив: *інтернет-бум*, *інтернет-реферат*, *штрих-код*, *конференц-зв'язок* тощо, у яких атрибут представлений першим компонентом; *вірус-черв'як*, *людина-користувач*, *частота-носій*, *вірус-супутник* тощо – друга частина є атрибутом до препозитивної.

Абревіація. У терміносистемі кібербезпеки фіксуємо абревіатури таких типів:

– ініціальні: *APDU* – *application protocol data unit* – *протокольний блок даних прикладного рівня*, *ЕОМ* – *електронно-обчислювальна машина*, *МОІ* – *мережа обміну інформацією*, *ШІ* – *штучний інтелект* та ін.;

– змішані: *IT-продукт*, *ATM cell* – *комірка асинхронного режиму перенесення інформації* та ін.

Специфіка використання абревіатур терміносистеми кібербезпеки у тому, що більшість з них – транслітерація з англійської: повний термін може мати україномовний еквівалент, а от абревіатура узвичаюється англійською: *AD* – *administrative domain* – *домен адміністративного керування*, *AES* – *advanced encryption standard* – *покращений стандарт шифрування*, *ANSI* – *american national standards institute* – *американський національний інститут стандартів* та ін..

Висока частотність абревіації у термінології кібербезпеки зумовлюється, насамперед, мовною економією, прагненням уникнути багатокомпонентних термінів, які ускладнюють наукове спілкування.

Неморфологічна деривація. Частина термінів української термінології кібербезпеки утворена способом семантичної деривації, тобто на основі перенесення значення наявного у загальнонауковій чи термінологічній лексиці. На основі метафоричних, метонімічних та функціональних перенесень значень за умови зміни денотата відбувається творення нової номінативної одиниці.

У термінології кібербезпеки виділено такі види *метафоричних* перенесень значень: за зовнішньою аналогією (*миша*, *пелюстка діаграми*) та за функціональною аналогією: (*троянський кінь*, *троянський черв'як*, *батьківський вузол*, *кореневий вузол*).

Українська терміносистема кібербезпеки переважно інтернаціональна, тому більшість метафор – це калькована метафора: *пастка* – *trap* (англ.), *доріжка* – *track* (англ.), *часова бомба* – *time bomb* (англ.), *паросток* – *sprout* (англ.) та ін.

Метонімічні перенесення відбуваються на основі суміжності ознак (у даному прикладі *процес* – *результат*): *угода* – 1. *Взаємна згода*, *домовленість*; 2. *Договір, що встановлює які-небудь умови, взаємовідносини, права й обов'язки сторін* [Гладун 2018, с. 24]. Регулярних моделей творення термінів кібербезпеки на основі метонімії не зафіксовано.

Прикладом функціонального перенесення значення (звуження, спеціалізації значення загальнонавчального слова) є термін кібербезпеки *загроза*: *загроза* – 1. *Потенційне порушення комп'ютерної безпеки*; 2. *Будь-які обставини або події, що виникають у зовнішньому середовищі, які можуть бути причиною порушення політики безпеки інформації і (або) нанесення збитків автоматизованій системі* [Гладун 2018, с. 344].

Отже, лексико-семантичний спосіб номінації наукових понять в кібербезпеці малопродуктивний.

Одним із різновидів неморфологічної деривації є конверсія (морфолого-синтаксичний спосіб): *похідна, змінна*. У терміносистемі кібербезпеки конверсія непродуктивна. Лексико-синтаксичний спосіб теж представлений одиничним прикладом: *швидкістьвизначальний*. Наведені приклади можна віднести до загальнонаукової термінології, а не вузькоспеціальної термінології кібербезпеки, хоч у текстах і словниках цієї галузі вони використовуються.

Складені найменування як тип номінації. Найпродуктивнішим типом номінації наукових понять у галузі кібербезпеки є використання словосполучень у номінативній функції, що зумовлено виявом тенденції до усунення суперечностей між обмеженою та необмеженою кількістю об'єктів номінації, тобто потребою мовної економії.

За кількістю компонентів у терміносистемі кібербезпеки представлені терміни-словосполучення таких структурних типів: двокомпонентні – *тривожна сигналізація, асиметрична криптосистема, клас атрибута* та ін., трикомпонентні – *дозволена смуга радіочастот, анонімний поштовий сервер* та ін., чотирикомпонентні – *асоціативний елемент сервісу керування, процедура автентифікації в телекомунікаційних системах* та ін., п'ятикомпонентні – *криптоаналітична атака з адаптивно-вибраним відкритим текстом, архітектура захисту інформації в мережах телекомунікацій* та ін., усі інші типи термінів-словосполучень з більшою кількістю компонентів – малопродуктивні.

Основною ознакою ідентифікації словосполучень як термінів є наявність дефініції, напр.: *домен адміністративного керування – домен керування, адміністрований оператором телекомунікацій, який визнано уповноваженим органом телекомунікацій даної країни* [Гладун 2018, с. 21], а також наявність аббревіатури-дублета, напр.: *СКБД – система керування базою даних; СКРБД – система керування розподіленими базами даних; СУІБ – система керування інформаційною безпекою* [Гладун 2018, с. 10].

За ступенем семантичної розкладності майже всі терміни – розкладні найменування, хоч деякі терміни відзначаються ідіоматичністю семантики (*троянський кінь* (назва вірусу). Основний принцип побудови складених найменувань (термінів-словосполучень) – конкретизація опорного компонента.

Важливо зазначити, що у творенні і засвоєнні наукової термінології в українській мові наявні дві тенденції: націоналізація та інтернаціоналізація. У науковому середовищі це кваліфікується як проблема співвідношення національного і інтернаціонального (запозиченого) у терміновживанні та термінотворенні. На думку М. Вакуленка: «Жодна з тенденцій (до націоналізації чи інтернаціоналізації), узята осібно, не може забезпечити достатньо збалансованого та виваженого, тобто наукового, підходу до термінотворення. Ідеалізація будь-якої з цих тенденцій є невиправданою. Адже поповнення терміносистеми за рахунок транскрибованих іншомовних лексем, що неодмінно призводить до штучного її спрощення, є так само небажаним, як і суцільна заміна вдало запозичених одиниць квазіпитомими новотворами або ж термінами, узятими з хронологічно давнішого лексичного пласта, відповідність яких сучасним мовним нормам доволі сумнівна» [Вакуленко 2015, с. 74].

Проаналізувавши українську термінологію кібербезпеки, вважаємо, що при виборі національного чи запозиченого відповідника варто керуватися не політичними уподобаннями чи амбіціями, а здоровим глуздом, надаючи перевагу терміну, який є милозвучним, зручним у творенні похідних тощо. Очевидною (і деякою мірою парадоксально) є закономірність: чим краще український фахівець з кібербезпеки володіє англійською мовою, тим ефективніше (правильніше,

доречніше) він використовує українську термінологію кібербезпеки.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в описі джерел походження та системної організації сучасної української термінології кібербезпеки.

ЛІТЕРАТУРА

Ботвин, Т. М. (2022). Щодо англomовної термінологічної системи сектору кібербезпеки України в умовах воєнного стану: аналіз дефініцій, [У:] *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*, с. 90-94. URL: http://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/6_2022/part_1/15.pdf

Булик-Верхола, С. З., Наконечна, Г. В., Теглівець, Ю. В. (2013). Основи термінознавства, [У:] НУ «Львівська політехніка», 160 с.

Вакуленко, М. О. (2015). Українська термінологія: комплексний лінгвістичний аналіз: монографія, [У:] *Івано-Франківськ : Фоліант*, 361 с.

Вдовенко, С. М., Даник, Ю. Г., Фараон, С. В. (2019). Дефініційні проблеми термінології у сфері кібербезпеки і кібероборони та шляхи їх вирішення, [У:] *Комп'ютерні науки та кібербезпека*, (1), с. 18-30. URL: <https://periodicals.karazin.ua/cscs/article/view/13080/12378>.

Гладун, А. Я. (2018). Англо-український словник термінів з інформаційних технологій та кібербезпеки [У:] *ІСЗІ КПІ ім. Ігоря Сікорського*, 380 с.

Грищук, Р. В., Даник, Ю. Г. (2016). Основи кібернетичної безпеки: монографія, [У:] *Житомир: ЖНАЕУ*, 636 с.

Даник, Ю. Г., Воробієнко, П. П., Чернега, В. М. (2019). Основи кібербезпеки та кібероборони: підручник, [У:] *ОНАЗ ім. О.С. Попова*, 320 с.

Довбиш, А. С., Ободяк, В. К., Шелехов, І. В. та ін. (2021) Сучасні інформаційні технології в кібербезпеці: монографія (за ред. Ободяка В. К., Шелехова І. В.), [У:] *Суми : Сумський державний університет*, 348 с.

Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» від 5 жовтня 2017 року № 2163-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>.

Кирилюк, О. І. (2018). Суспільно-політичні неологізми як віддзеркалення мовної картини воєнного протистояння, [У:] *Наукові записки НАУКМА*, с. 58–62. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/14602>.

Кочан Ірина (2016). Слова з компонентом кібер- у сучасній українській мові [У:] *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*, (63). С. 277–285.

Криволап, Є. В., Guoqiang, Fu, (2023). Особливості термінології в англomовній літературі у сфері кібербезпеки, [У:] *Юридичний вісник 1 (66)*, с. 63-75. URL: https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/59189/1/%d0%9a%d1%80%d0%b8%d0%b2%d0%be%d0%bb%d0%b0%d0%bf%20%d0%84.%d0%92.%2c%20%d0%ae%d0%92_1_66_2023-063-071.pdf.

Лісовська, Ю. П. (2019). Кібербезпека: ризики та заходи: навч. посібник, [У:] *Видавничий дім «Кондор»*, 272 с.

Селігей, П. О. (2007). Сучасне термінотворення : симптоми та синдроми [У:] *Мовознавство*, 3, с. 48-61.

Temmerman, R. (2000) Towards New Ways of Terminology Description [U:] *The Sociocognitive Approach*, XV, 258 pp.

Tsymbol, N.A. (2018) Research of terminological lexis with in motivation aspect [У:] *Філологічний часопис. Вип. 2(12)*, с.84-92.

REFERENCES

Botvyn, T. M. (2022). Shchodo anhlomovnoi terminolohichnoi systemy sektoru kiberbezpeky ukrainy v umovakh voiennoho stanu: analiz defynitsii, [U:] Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Filolohiia. Zhurnalistyka, s. 90-94. URL: http://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/6_2022/part_1/15.pdf

Bulyk-Verkhola, S. Z., Nakonechna, H. V., Tehlivets, Yu.V. (2013). Osnovy terminoznavstva, [U:] NU «Lvivska politehnika», 160 s.

Vakulenko, M. O. (2015). Ukrainska terminolohiia: kompleksnyi lnhvistychnyi analiz: monohrafiia, [U:] Ivano-Frankivsk : Foliant, 361 s.

Vdovenko, S. M., Danyk, Yu. H., Faraon, S. V. (2019). Defynitsiini problemy terminolohii u sferi kiberbezpeky i kiberoborony ta shliakhy yikh vyrishennia, [U:] Kompiuterni nauky ta kiberbezpeka, (1), s. 18-30. URL: <https://periodicals.karazin.ua/cscs/article/view/13080/12378>.

Hladun, A. Ia. (2018). Anhlo-ukrainskyi slovnyk terminiv z informatsiinykh tekhnolohii ta

kiberbezpeky [U:] ISZZI KPI im. Ihoria Sikorskoho, 380 s.

Hryshchuk, R. V., Danyk, Yu. H. (2016). Osnovy kibernetichnoi bezpeky: monohrafiia, [U:] Zhytomyr: ZhNAEU, 636 s.

Danyk, Yu. H., Vorobiienko, P. P., Cherneha, V. M. (2019). Osnovy kiberbezpeky ta kiberoborony: pidruchnyk, [U:] ONAZ im. O.S. Popova, 320 s.

Dovybsh, A. S., Obodiak, V. K., Shelekhov, I. V. ta in. (2021) Suchasni informatsiini tekhnolohii v kiberbezpeti: monohrafiia (za red. Obodiaka V. K., Shelekhova I. V.), [U:] Sumy : Sumskiy derzhavnyi universytet, 348 s.

Zakon Ukrainy «Pro osnovni zasady zabezpechennia kiberbezpeky Ukrainy» vid 5 zhovtnia 2017 roku № 2163-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>.

Kyryliuk, O. I. (2018). Suspilno-politychni neolohizmy yak viddzerkalennia movnoi kartyny voiennoho protystoiannia, [U:] Naukovi zapysky NAUKMA, s. 58–62. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/14602>.

Kochan, I. (2016). Slova z komponentom kiber- u suchasni ukrainskii movi [U:] Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii filolohichna, (63). S. 277–285

Kryvolap, Ye. V., Guoqiang, Fu, (2023). Osoblyvosti terminolohii v anhlomovni literaturi u sferi kiberbezpeky, [U:] Yurydychni visnyk 1 (66), s. 63-75. URL: https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/59189/1/%d0%9a%d1%80%d0%b8%d0%b2%d0%be%d0%bb%d0%b0%d0%bf%20%d0%84.%d0%92.%2c%20%d0%ae%d0%92_1_66_2023-063-071.pdf.

Lisovska, Yu. P. (2019). Kiberbezpeka: ryzyky ta zakhody: navch. Posibnyk, [U:] Vydavnychiy dim «Kondor», 272 s.

Selihei, P. O. (2007). Suchasne terminotvorennia : symptomy ta syndromy [U:] Movoznavstvo, 3, s. 48-61.

Temmerman, R. (2000) Towards New Ways of Terminology Description [U:] The Sociocognitive Approach, XV, 258 pp.

Tsymbal, N. A. (2018) Research of terminological lexis with in motivation aspect [U:] Filolohichniy chasopys. Vyp. 2(12), c.84-92.

*Подано до редакції 10.10.2023 року
Прийнято до друку 25.10.2023 року*